SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 11. januarja 2007*

V zadevi C-384/05,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska) z odločbo z dne 14. oktobra 2005, ki je prispela na Sodišče 24. oktobra 2005, v postopku

**Johan Piek**

proti

**Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij**,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi K. Lenaerts (poročevalec), predsednik senata v funkciji predsednika četrtega senata, J. N. Cunha Rodrigues in K. Schiemann, sodnika,

* Jezik postopka: nizozemščina.

generalni pravobranilec: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. septembra 2006,

ob upoštevanju stališč, so jih predložili:

– za J. Pieka A. van Beek in G. de Jager, odvetnika,

– za nizozemsko vlado H. G. Sevenster, M. de Mol in P. van Ginneken, zastopniki,

– za Komisijo Evropskih skupnosti H. Tserepa-Lacombe in M. van Heezik, zastopnici,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

**Sodbo**

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na sistem mlečnih kvot, ki izhaja iz Uredbe Sveta (EGS) št. 804/68 z dne 27. junija 1968 o skupni ureditvi trga mleka

in mlečnih proizvodov (UL L 148, str. 13), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (EGS) št. 856/84 z dne 31. marca 1984 (UL L 90, str. 10), in Uredbe Sveta (EGS) št. 857/84 z dne 31. marca 1984 o sprejetju splošnih pravil za uporabo dajatve iz člena 5c Uredbe št. 804/68 (UL L 90, str. 13), natančneje, na razlago člena 3, točka 1, Uredbe št. 857/84.

2 Predlog je bil vložen v okviru spora med J. Piekom, proizvajalcem mleka, ki je leta 1979 v skladu z Uredbo Sveta (EGS) št. 1078/77 z dne 17. maja 1977 o uvedbi sistema premij za netrženje mleka in mlečnih proizvodov in za preusmeritev mlečnih čred (UL L 131, str. 1) s skladom za razvoj in sanacijo kmetijstva (Stichting Ontwikkelings- en Saneringsfonds voor de Landbouw, v nadaljevanju: sporazum SLOM) sklenil pogodbo o netrženju mleka za obdobje štirih let, in Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (ministrstvo za kmetijstvo, okolje in ribištvo) zaradi zavrnitve dodelitve posebne referenčne količine na podlagi člena 3, točka 1, drugi odstavek, Uredbe št. 857/84.

**Pravni okvir**

*Skupnostna ureditev*

3 Skupna ureditev trga mleka in mlečnih proizvodov je bila uvedena z Uredbo št. 804/68.

4 Zaradi boja proti strukturnim presežkom je bil z Uredbo št. 1078/77 uveden sistem premij za poljedelce, ki se odrečejo trženju svojega mleka in mlečnih proizvodov

(premije za netrženje) ali ki preusmerijo svojo mlečno čredo v čredo za pitanje (premija za preusmeritev). Premija za netrženje je na prošnjo dodeljena vsakemu proizvajalcu, ki se zaveže, da vsaj za obdobje štirih let ne bo prodal ali podaril mleka ali mlečnih proizvodov, ki izvirajo z njegovega gospodarstva.

5 Z Uredbo št. 856/84 je bil v Uredbo št. 804/68 vstavljen člen 5c, ki uvaja shemo dodatnih dajatev na zbiranje mleka in ki v odstavku 1 določa:

„[…]

Shema dajatev se izvaja v posamezni regiji ozemlja držav članic na podlagi ene od teh formul:

*Formula A*

– Vsak proizvajalec mleka plača dajatev na količine mleka in/ali mlečnega ekvivalenta, ki jih odda odkupovalcu in ki v zadevnem dvanajstmesečnem obdobju presegajo referenčno količino, ki se določi.

[…]“

6 Podrobna pravila za uporabo Uredbe št. 804/68, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 856/84, določa Uredba št. 857/84.

7 V skladu s členom 2(1) Uredbe št. 857/84 je referenčna količina mleka ali ekvivalenta mleka določena na podlagi količine, ki jo je proizvajalec oddal med letom 1981. V skladu s členom 2(2) te uredbe lahko države kljub temu kot referenčno leto izberejo leto 1982 ali 1983. Na Nizozemskem je bilo za referenčno leto sprejeto leto 1983.

8 Člen 3 Uredbe št. 857/84 določa:

„Za določitev referenčnih količin iz člena 2 in v okviru uporabe formul A in B se upoštevajo določeni posebni položaji v teh okoliščinah:

1. Proizvajalci mleka, ki so sprejeli razvojni načrt mlečne proizvodnje na podlagi Direktive 72/159/EGS pred 1. marcem 1984, lahko glede na odločitev države članice pridobijo:

   – če se načrt izvaja, posebno referenčno količino, v kateri so upoštevane količine mleka in mlečnih proizvodov, ki so bile predvidene z razvojnim načrtom,

– če je bil načrt izveden po 1. januarju 1981, posebno referenčno količino, v kateri so upoštevane količine mleka in mlečnih proizvodov, ki so jih oddali v letu, v katerem je bil načrt dokončan.

Prav tako se smejo upoštevati investicije, ki so se opravile brez razvojnega načrta, če ima država članica zadostne podatke;

[…]“

9 Z Uredbo Sveta (EGS) št. 764/89 z dne 20. marca 1989 o spremembi Uredbe št. 857/84 (UL L 84, str. 2) je bil dodan člen 3a, na podlagi katerega so lahko posebne referenčne količine dodeljene proizvajalcem, ki zaradi obveznosti, sprejete iz naslova Uredbe št. 1078/77 (obveznost, ki na Nizozemskem ustreza sporazumu SLOM), ki odvisno od primera preneha po 30. septembru 1983 ali 31. decembru 1983, niso mogli pridobiti posebne referenčne količine na podlagi člena 2 Uredbe št. 857/84. Dodelitev take posebne referenčne količine predvideva spoštovanje pogojev, ki so našteti v Uredbi št. 764/89.

10 Iz člena 5 Uredbe št. 857/84 izhaja, da so dodatne referenčne količine, določene predvsem v členu 3 te uredbe, lahko dodeljene, ne da se preseže zajamčena količina za vsako državo članico. Te količine se morajo odtegniti od nacionalne rezerve. To sestavljajo referenčne količine, ki niso bile dodeljene proizvajalcem, in referenčne količine, ki so bile sproščene predvsem po opustitvi dejavnosti s strani proizvajalcev.

*Nizozemska ureditev*

11 Upoštevna nizozemska ureditev je vsebovana v ministrskem odloku o dodatnih dajatvah (Beschikking Superheffing) z dne 18. aprila 1984, ki je začel veljati 1. aprila 1984.

12 V skladu s členom 2 odloka z dne 18. aprila 1984 dolguje proizvajalec dodatno dajatev, če preseže referenčno količino, ki mu je bila dodeljena.

13 Glavno pravilo o dodelitvi referenčnih količin je navedeno v členu 5 odloka z dne 18. aprila 1984, ki v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja iz postopka v glavni stvari, ali v različici, ki izhaja iz odloka ministra o spremembi odloka o dodatni dajatvi (mleko) (Wijziging Beschikking Superheffing (melk)) z dne 28. marca 1985, določa, da se dajatev ne dolguje za količino, ki je bila oddana leta 1983, zmanjšano za 8,65 %.

14 Člen 3 Uredbe št. 857/84 je bil prenesen s členom 11 odloka z dne 18. aprila 1984, ki navaja pravila dodelitve posebnih referenčnih količin. Besedilo, ki je veljalo v času dejanskega stanja iz postopka v glavni stvari, je določalo:

„1. Kdor je sprejel investicijske obveznosti po 1. septembru 1981, vendar po 1. marcu 1984, se lahko sklicuje na določbe tega člena in zahteva posebno količino, ki odstopa od količine, določene v členu 5(1) ali 5(2). Ta pravica se lahko izkoristi, tudi če je drugi imetnik pravic sprejel enake obveznosti glede zadevnega zemljišča.

2. Investicijske obveznosti v smislu odstavka 1 so obveznosti investiranja ali obveznosti, sprejete v okviru odloka za razvoj kmetij (Besluit landbouwbedrijven met ontwikkelingsmogelijkheden, Stcrt 1974, 83 in 89), da bi se izvedel dovoljen razvojni načrt:

a) ali za znesek najmanj 50.000 [NLG], namenjen zamenjavi dela obstoječih oddelkov v hlevu ali povečanju njihovega števila, pri čemer mora operacija zajemati vsaj 20 % gospodarstva z vsaj petimi zamenjanimi ali dodanimi oddelki, skupno število oddelkov pa ne sme presegati šestdeset;

b) ali za znesek najmanj 100.000 [NLG], namenjen zamenjavi dela obstoječih oddelkov v hlevu ali povečanju njihovega števila, pri čemer mora transakcija zajemati vsaj 25 % gospodarstva z vsaj petimi zamenjanimi ali dodanimi oddelki, skupno število oddelkov pa mora presegati šestdeset.

‚Investicijske obveznosti' so tudi obveznosti, sprejete za znesek vsaj 90 % zneskov, navedenih v točkah (a) ali (b), kadar lahko zainteresirana stranka dokaže, da je delo opravila osebno za enako vrednost ali vsaj za razliko med zneskom iz točke (a) ali (b) in zneskom, za katerega so bile sprejete obveznosti.

3. Oddelki v hlevu iz odstavka 2 so oddelki, ki so urejeni za krave mlekarice ali navadne krave, skupaj z opremo, ki je neposredno povezana s temi oddelki, kadar so bili ti oddelki in oprema dejansko dani v uporabo po 1. januarju 1982.

4. Posebna količina iz odstavka 1 je enaka količini, ki jo je zainteresirana oseba oddala podjetju, v katero je bilo investirano, med 52-tedenskim oddajnim obdobjem, ki dejansko ustreza enemu letu in ki je pred sprejetjem obveznosti, določenih v odstavku 1, pri čemer je treba tej količini prišteti število kilogramov, za katere je pravica priznana, ki se izračuna po tej formuli: skupno število dodatnih oddelkov ali novih oddelkov minus število krav mlekaric ali navadnih krav, ki so na razpolago v podjetju med letom pred sprejetjem obveznosti, kadar je to število večje od števila razpoložljivih oddelkov pred povečanjem, minus 20 % tega povečanja, pomnoženo s 5500 in vse skupaj zmanjšano za 8,65 % vsote, s tem, da velja:

a) kadar se je dajanje v uporabo v smislu odstavka 3 zgodilo leta 1983, se upoštevata dve tretjini količine, izračunane po zgornji formuli, ne glede na člen 5(1) ali (2), in

b) kadar se je dajanje v uporabo v smislu odstavka 3 zgodilo pred 1. aprilom 1985, se upošteva polovica te količine, ne glede na člen 5(1) ali (2), in

c) kadar se je dajanje v uporabo v smislu odstavka 3 zgodilo po 31. marcu 1985, vendar pred 1. januarjem 1986, se uporablja le člen 5(1) ali (2).

Če se je dejansko dajanje v uporabo v smislu odstavka 3 zgodilo po letu 1985, ni mogoče priznati nikakršne pravice do posebne količine na podlagi določb tega člena.

Za proizvajalce, ki v letih pred sprejetjem obveznosti niso opravili nikakršne neposredne dostave ali prodaje, se formula izračuna z uporabo 10 % namesto 20 %.

[…]“

15 Odlok o dodatnih dajatvah za udeležence sistema zakola ali preusmeritve mlečnih čred (Beschikking Superheffing SLOM-deelnemers) z dne 16. maja 1989 se je nanašal na mlečne proizvajalce, ki zaradi obveznosti, ki so izhajale iz sporazuma SLOM, leta 1983 mleka niso mogli dostaviti. Ta ureditev jim je omogočila, da pridobijo posebno referenčno količino.

**Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje**

16 J. Piek, proizvajalec mleka na Nizozemskem, je leta 1979 s skladom za razvoj in sanacijo kmetijstva sklenil sporazum SLOM, v skladu s katerim se je zavezal, da v zameno za premijo od 11. marca 1980 do 10. marca 1984 ne bo oddajal mleka ali mlečnih proizvodov. J. Piek se je tako preusmeril in svojo mlečno kmetijo spremenil v kmetijo za rejo živali.

17 V okviru komasacije je bil J. Piek upravičen do zemljišča velikosti 36 hektarjev, ki leži poleg stavb njegovega gospodarstva, ta parcela pa mu je bila dodeljena pod pogojem, da tam (ponovno) ustanovi mlečno kmetijo.

18 Sprememba namembnega načrta zemljišča, ki je za to potreben, je bila podvržena pogoju, da J. Piek pred 1. julijem 1981 zaprosi za dovoljenje za gradnjo hleva in da se gradnja tega hleva začne leta 1981. J. Piek je 11. junija 1981 s tremi podjetji podpisal po eno pogodbo za postavitev temeljev in zgradbe ter nato opreme hleva za krave mlekarice. Ta gradnja se je končala leta 1983.

19 J. Piek je 27. junija 1984 na podlagi člena 11 odloka z dne 18. aprila 1984 vložil prošnjo, ki je jedro tega predloga za sprejetje predhodne odločbe.

20 Ta prošnja je bila z odločbo z dne 12. oktobra 1984 zavrnjena, ker so bile investicijske obveznosti za mlečno kmetijo sprete pred 1. septembrom 1981. Člen 11(1) odloka z dne 18. aprila 1984 je zahteval, da so te investicijske obveznosti sprejete med 1. septembrom 1981 in 1. marcem 1984.

21 J. Piek je na Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij proti tej odločbi vložil pritožbo. Ta je bila z odločbo z dne 12. junija 1985 razglašena za neutemeljeno in potrjena je bila odločba z dne 12. oktobra 1984.

22 J. Piek je tako vložil pritožbo na različna nizozemska sodišč. Pri Hoge Raad der Nederlanden je bila prvič vložena pritožba proti sodbi Gerechtshof te 's-Gravenhage z dne 18. maja 2000, ki jo je Hoge Raad der Nederlanden razveljavilo s svojo sodbo z dne 24. maja 2002. Potem ko je bila zadeva poslana Gerechtshof te Amsterdam v ponovno odločanje, je tožeča stranka na Hoge Raad der Nederlanden vložila pritožbo proti sodbi, ki jo je izdalo to sodišče.

23 Predložitveno sodišče navaja tudi, da tožeča stranka iz postopka v glavni stvari zaradi sporazuma SLOM, ki ga je sklenila, leta 1983, ki ga je Kraljevina Nizozemska izbrala za referenčno leto, ni oddala ne mleka ne mlečnih proizvodov. Poleg tega ni več mogla pridobiti posebne referenčne količine na podlagi odloka z dne 16. maja 1989.

24 V teh okoliščinah je Hoge Raad der Nederlanden prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali člen 3, točka 1, Uredbe Sveta (EGS) št. 857/84 nasprotuje nacionalni ureditvi, sprejeti za izvajanje te uredbe, ki določa, da lahko proizvajalci, ki so sprejeli investicijske obveznosti, ne glede na to, ali je to bilo v okviru razvojnega načrta, pridobijo posebno referenčno količino, le če so navedene investicijske obveznosti sprejeli po 1. septembru 1981, vendar pred 1. marcem 1984?

2. Če na prvo vprašanje ni mogoče odgovoriti na splošno, na podlagi katerih meril se lahko presodi, koliko je časovna omejitev, ki je navedena v prvem vprašanju, združljiva z Uredbo št. 857/84?“

## Vprašanji za predhodno odločanje

25 S tema vprašanjema, ki ju je treba preučiti skupaj, predložitveno sodišče sprašuje glede pooblastila, ki ga ima država članica, da z nacionalnim ukrepom za izvajanje člena 3, točka 1, Uredbe št. 857/84 omeji kategorijo proizvajalcev mleka, ki lahko izkoristijo posebno referenčno količino, na tiste, ki so sprejeli investicijske obveznosti med 1. septembrom 1981 in 1. marcem 1984, ne glede na to, ali je to bilo v okviru razvojnega načrta, tako da izključi proizvajalce mleka, ki so take obveznosti sprejeli pred 1. septembrom 1981.

26 Predhodno je treba opozoriti, da je Svet z Uredbo št. 856/84 uvedel dodatno dajatev na oddane količine mleka, ki presegajo referenčno količino, določeno za vsako državo članico.

27 Kot je bilo navedeno v točki 7 te sodbe, Kraljevina Nizozemska uporablja izbiro, predvideno v členu 2(2) navedene uredbe, ki določa da je na njenem ozemlju referenčna količina enaka količini mleka ali mlečnega ekvivalenta, ki je bilo oddano ali kupljeno med letom 1983.

28 Odstopanja od tega pravila, ki predvidevajo možnost, da proizvajalci v nekaterih posebnih okoliščinah in pod nekaterimi pogoji pridobijo posebno referenčno količino, določa predvsem člen 3 Uredbe št. 857/84.

*Obstoj diskrecijske pravice v okviru člena 3, točka 1, Uredbe št. 857/84*

29 Glede odstopanj iz člena 3, točka 1, Uredbe št. 857/84 je Sodišče državam članicam priznalo diskrecijsko pravico, da dodelijo posebne referenčne količine proizvajalcem, ki so določeni s to določbo, (sodba z dne 15. februarja 1996 v zadevi Duff in drugi, C-63/93, Recueil, str. I-569, točka 11), in da glede na primer določijo obseg teh dodelitev, zato da bi se upošteval izvajani razvojni načrt (sodba z dne 11. julija 1989 v združenih zadevah Cornée in drugi, od 196/88 do 198/88, Recueil, str. 2309, točka 13) ali razvojni načrt, ki se je izvedel po 1. januarju 1981 (sodba z dne 12. julija 1990 v zadevi Spronk, C-16/89, Recueil, str. I-3185, točki 11 in 12).

30 Drugače od tožečih strank iz zgoraj navedenih sodb je J. Piek svoje investicije izvedel zunaj razvojnega načrta v smislu člena 3, točka 1, prvi odstavek, Uredbe št. 857/84.

31 Kot je poudarila Komisija, je kljub temu treba priznati, da države članice razpolagajo z enako diskrecijsko pravico pod predpostavko, določeno v členu člena 3, točka 1, drugi odstavek, Uredbe št. 857/84. J. Piek poleg tega ne oporeka obstoju diskrecijske pravice kot take, pač pa možnosti, da ta državi članici dopušča, da omeji dodelitev posebne referenčne količine proizvajalcem mleka, ki so sprejeli investicijske obveznosti pred 1. septembrom 1981, in da tako omeji kategorijo proizvajalcev, ki lahko izkoristijo tako količino.

*Meje diskrecijske pravice, ki se izvaja na podlagi člena 3, točka 1, Uredbe št. 857/84*

32 Kadar država članica izbere, da bo izkoristila ponujeno možnost, da dodeli posebne referenčne količine iz naslova člena 3, točka 1, prvi odstavek, Uredbe št. 857/84, je okvir presoje, s katero razpolaga, omejen z zahtevami, ki izhajajo iz besedila zadevne določbe, cilja, ki mu sledi, in načela enakega obravnavanja (glej zgoraj navedeno sodbo Spronk, točki 13 in 17).

33 Čeprav so bile take zahteve oblikovane v okviru pravice, ki se prizna državam članicam za določitev stopnje posebnih referenčnih količin v korist različnih proizvajalcev, ki so sprejeli razvojni načrt, kot velja v zgoraj navedeni sodbi Spronk, je treba ugotoviti, da so te zahteve uporabljive prav tako za pogoje, ki jih države članice določijo pri dodelitvi posebnih referenčnih količin v primeru investicij, opravljenih brez razvojnega načrta, v smislu člena 3, točka 1, drugi odstavek, Uredbe št. 857/84.

34 Dalje, ustaljena sodna praksa je, da so nacionalni organi pri sprejetju izvedbenih ukrepov na podlagi predpisov Skupnosti dolžni izvajati svoje diskrecijsko pravico ob upoštevanju temeljnih načel prava Skupnosti, med drugim načela sorazmernosti, pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj (glej zlasti sodbe z dne 20. junija 2002 v zadevi Mulligan in drugi, C-313/99, Recueil, str. I-5719, točki 35 in 36; z dne 25. marca 2004 v združenih zadevah Cooperativa Lattepiú in drugi, C-231/00, C-303/00 in C-451/00, Recueil, str. I-2869, točka 57, in z dne 14. septembra 2006 v zadevi Slob, C-496/04, ZOdl., str. I-8257, točka 41).

35 To, ali je zadevna država članica uporabila diskrecijsko pravico v skladu s pravom Skupnosti, ko je določila, da lahko posebno referenčno količino izkoristijo zgolj proizvajalci mleka, ki so investicijske obveznosti sprejeli med 1. septembrom 1981 in 1. marcem 1984, proizvajalci, ki so take obveznosti sprejeli pred 1. septembrom 1981, pa ne, je treba presoditi ob upoštevanju teh načel.

36 Glede besedila člena 3, točka 1, Uredbe št. 857/84 je treba ugotoviti, da kar zadeva investicijske obveznosti, ta določba glede obveznosti, sprejetih z razvojnim načrtom, določenih v njenem prvem odstavku, določa omejen rok, in sicer s tem, da lahko posebno referenčno količino morebiti pridobijo zgolj proizvajalci, ki so sprejeli tak načrt „pred 1. marcem 1984“. Po drugi strani ne določa dneva, od katerega je treba investicijske obveznosti upoštevati, da bi se dobila taka posebna referenčna količina.

37 Datum 1. januar 1981, omenjen v členu 3, točka 1, prvi odstavek, Uredbe št. 857/84, je del okvira razlikovanja, ki ga ureja ta določba glede določitve zneska morebiti dodeljene posebne referenčne količine, med načrti, ki se „izvajajo“ (prvi odstavek), in „izvedenimi“ načrti (drugi odstavek). Kot je navedla Komisija, omemba tega datuma ne omogoča nikakršnega dokončnega sklepa, kar zadeva razmejitev investicijskih obveznosti, ki jih je treba upoštevati za dodelitev posebne referenčne količine.

38 Med drugim omemba 1. januarja 1981 v členu 3, točka 1, drugi odstavek, Uredbe št. 857/84 ustreza dejstvu, da se v členu 2(1) te uredbe za referenčno leto načelno

šteje leto 1981. Vendar je Kraljevina Nizozemska uporabila možnost, ki jo ponuja člen 2(2) navedene uredbe, in sicer, da za referenčno leto izbere leto 1983. Zato datuma 1. januar 1981 ni treba prenesti v okvir investicijskih obveznosti, sprejetih brez razvojnega načrta, v smislu člena 3, točka 1, drugi odstavek, Uredbe št. 857/84.

39 Iz tega izhaja, da v nasprotju s tem, kar navaja J. Piek, besedilo člena 3, točka 1, prvi odstavek, Uredbe št. 857/84 ne vsebuje elementov, ki bi državi članici preprečevali, da omeji kategorijo proizvajalcev, ki lahko izkoristijo posebno referenčno količino, na proizvajalce, ki so investicijske obveznosti sprejeli po 1. septembru 1981.

40 Namen člena 3, točka 1, Uredbe št. 857/84 je dopustiti državam članicam, da prilagodijo referenčne količine, zato da bi se upoštevale posebne okoliščine nekaterih proizvajalcev (glej zgoraj navedeno sodbo Duff in drugi, točka 13). Temu cilju pa je, kot izhaja iz člena 5 navedene uredbe, kljub temu treba slediti v mejah rezerve, ki jo ustvari zadevna država članica znotraj zajamčene količine.

41 Tako iz določb člena 3, točka 1, v povezavi s členom 5 Uredbe št. 857/84 izhaja, da čeprav je skupnostni zakonodajalec dal državam članicam možnost, da proizvajalcu, ki je sprejel investicijske obveznosti, omogočijo uživanje sadov investicije (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Cornée in drugi, točka 12, in Spronk, točka 15),

se možnost države članice, da zato dodeli posebne referenčne količine, lahko izkoristi le v mejah zajamčene količine in tistih količin, ki pripadajo nacionalni rezervi. V nasprotju s trditvami J. Pieka taka omejitev lahko upraviči časovno omejitev investicijskih obveznosti, ki bodo morebiti upoštevane.

42 V tem primeru, čeprav se predpostavlja, kot je trdil J. Piek na obravnavi, da izčrpanje nacionalne rezerve ne more biti dokazano pred predložitvenim sodiščem, ki mora preučiti to vprašanje, je časovna omejitev, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, kljub temu potrebna, ker se država članica, ki ima glede tega diskrecijsko pravico, lahko veljavno sklicuje na realno tveganje izčrpanja nacionalne rezerve. Vendar je glede tega treba poudariti, da so bile v tistem obdobju na Nizozemskem vse referenčne količine zmanjšane za 8,65 % (glej točki 13 in 14 te sodbe).

43 Dalje, ta časovna omejitev se ne more šteti za pretirano glede na tveganje izčrpanja. Namreč, ko se nevšečnosti, ki so jim podvrženi proizvajalci mleka, kot je J. Piek, primerjajo z obveznostjo države članice, da spoštuje zahteve iz člena 5 Uredbe št. 857/84, je treba ugotoviti, da časovna omejitev investicijskih obveznosti, ki se upoštevajo za dodelitev posebne referenčne količine, na tiste, ki so bile sprejete po 1. septembru 1981, temelji na ideji, da so vsi proizvajalci, ki so sprejeli te obveznosti pred tem datumom, imeli na razpolago vsaj šestnajst mesecev, da jih izpolnijo pred 1. januarjem 1983, začetkom referenčnega leta, ki so ga izbrali nizozemski organi oblasti. Ta rok je treba šteti za zadosti dolg, da takemu proizvajalcu dopušča, da med referenčnim

letom 1983 opravi dodatno proizvodnjo mleka, ki izhaja iz njegovih investicijskih obveznosti glede novih oddelkov za krave mlekarice in navadne krave.

44 J. Piek med drugim ni predstavil trditev, ki bi vzbudile dvom o tem, da je ta cilj na splošno mogoče doseči v takem roku.

45 Prav tako velja, da proizvajalci, ki so sprejeli investicijske obveznosti pred 1. septembrom 1981, niso bili diskriminirani v primerjavi s tistimi, ki so take obveznosti sprejeli po tem datumu. Prvi v nasprotju z drugimi namreč načelno lahko pridobijo – ne da bi se bilo treba zateči k ukrepu za odstopanje glede dodelitve posebne referenčne količine iz člena 3 Uredbe št. 857/84 – referenčno količino v smislu člena 2 navedene uredbe, ki odraža povečanje njihove proizvodnje, ki izhaja iz prej sprejetih investicij.

46 Kot je poudarila nizozemska vlada, je treba dodati, da bi upoštevanje investicijskih obveznosti, sprejetih pred 1. septembrom 1981, lahko povzročilo tveganje zlorabe ureditve o mlečnih kvotah. Proizvajalcem bi namreč omogočilo, da se sklicujejo na prejšnje investicijske obveznosti, iz časa pred tem datumom, da bi se jim dodelile posebne referenčne količine, vendar ne zato, da bi proizvajali ali tržili mleko, pač pa zato, da bi iz tržne vrednosti svojih proizvodov pridobili zgolj finančne koristi (glej v tem smislu sodbi z dne 22. oktobra 1991 v zadevi Von Deetzen, C-44/89, Recueil, str. I-5119, točka 24, in z dne 20. junija 2002 v zadevi Thomsen, C-401/99, Recueil, str. I-5775, točki 39 in 45).

47 Ob upoštevanju zgornjih ugotovitev je treba na vprašanja, ki jih je predložilo Hoge Raad der Nederlanden, odgovoriti, da je treba člen 3, točka 1, drugi odstavek, Uredbe št. 857/84 razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki kategorijo proizvajalcev mleka, ki lahko izkoristijo posebno referenčno količino, omeji na tiste, ki so sprejeli investicijske obveznosti po 1. septembru 1981, vendar pred 1. marcem 1984.

**Stroški**

48 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

**Člen 3, točka 1, drugi odstavek, Uredbe Sveta (EGS) št. 857/84 z dne 31. marca 1984 o sprejetju splošnih pravil za uporabo dajatve iz člena 5c Uredbe (EGS) št. 804/68 v sektorju mleka in mlečnih proizvodov je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot je ta iz postopka v glavni stvari, ki kategorijo proizvajalcev mleka, ki lahko izkoristijo posebno referenčno količino, omeji na tiste, ki so sprejeli investicijske obveznosti po 1. septembru 1981, vendar pred 1. marcem 1984.**

Podpis